

narodno brezbriznostjo, nad to nerazumljivo narodno nezavednostjo, nad našo nenavadno narodno mlačnostjo. Zreti je moral dan na dan, kako se po naših gostilnah neguje „kulturna“ nemščina, kako se naše uradništvo, kar je narodnega, boji po uradih in v javnosti slovenske govornice, kako lomi deset narodnih mlačnežev nemščino na ljubo enemu nemškutarju, kako se pokori in klanja naše meščanstvo in naš priprosti narod par neznačajnim renegatom, opazovati je moral dan na dan, da jih je še mnogo tega prepričanja, da je slovenščina le za deklet in hlapce, in to opazovati pri uradnikih, katerih stariši niti nemščine zmožni niso in pri trgovcih, katerim so izključno slovenski kmetje nanosili lepe kopice svetlih kronc. Moral je opazovati, da ima naša za slovenstvo mrtva občina nje same vrednega predstojnika, ki govori slovenščino le s posli in pa pri občinskih sejah s kmečkimi odborniki.

In baš temu bo sedaj konec, vzkliknil bi idealist.

Čitalnica bo vzdramila našo narodno zavest, bo vzbudila naš naroden ponos, v okrilju čitalnice zbirale se bodo tukajšnje narodne družine v bratski slogi, čitalnica bo širila prosveto med priprostim narodom, učila bo, da je renegatstvo to, kar neznačajnost in da med poštenjaki ni mesta neznačajnejšem.

Da, tak bi moral biti namen vsake čitalnice, posebno pa čitalnice, ki naj bi se osnovala v našem mestu, kjer sta narodna brezbriznost in renegatstvo v najlepšem cvetju. A naša čitalnica se snuje pod takimi razmerami, da je že sedaj jasno, da ista ne bode spolnjevala tega vzvišenega poklica.

Na sestanek, kjer naj bi se volil pripravljalni odbor, vabile so se osebe, o katerih je znano, da so vsenemškega mišljenja, da, celo taki, o katerih je znano, da so zaupniki „Südmärke“. In eden teh gospodov, ki ima vsaj to hvalevredno lastnost, da pove, kar misli, se je blagovolil izraziti, da je za čitalnico, če se ista osnuje na „internacionalni“ podlagi. Kako bi se to imenitno glasilo: internacionalna čitalnica v Kostanjevici! In pa praktična bi bila taka internacionalna čitalnica; vsaj bi imeli vstop vanjo tudi vsi tukajšnji japonci. — No, šalo na stran: osnuje naj se čitalnica na radikalno narodni podlagi, ali pa — ničesar!

Drugi moment, na katerega hočem opomniti pripravljalni odbor, je ta, da se namerava nastaniti ta naša čitalnica v gostilniških prostorih. Če želi kak gostilničar reklame za svojo gostilno, dela naj si jo na kakoršenkoli način, ni pa treba v take namene snovati čitalnic. Sicer je, menim, za vsako gostilno še vedno najboljša reklama dobra pristna dolenjska kapljica in pa dobra kuhinja. Da alkohol in alkoholizem nista sreča niti za naš narod niti za človeštvo sploh, to uvidi dandanes tudi še kdo drugi, nego samo abstinente. — S tem je pa dana tudi že smer vsakemu modernemu izobraževalnemu društvu.

In tretji moment, na katerega hočem opozoriti pripravljalni odbor, je ta, da zahteva duh

časa, da se snujejo sedanja moderna narodna društva na kolikor mogoče široki podlagi. Dovoljen naj bo pristop vsakemu poštemu narodnjaku, ne glede na stan in omogoči naj se menj premožnim pristop s tem, da se za iste zniža ali jim sploh celo popusti članarina. Glavni namen našim narodnim društvom bodi širjenje narodne prosvete s predavanji, javnimi knjižnicami, predstavami etc. — zabavi bodi odkazano zadnje mesto.

S tem, da sem napisal te vrstice, sem spolnil svojo narodno dolžnost. Pripravljalni odbor tukajšnje čitalnice naj pa spolni svojo narodno dolžnost s tem, da te vrstice bere in jih uvaža. In če bo to storil, pozdravili bomo našo čitalnico ob njenem rojstvu vsi pravi rodoljubi z odkritosrčnim veseljem.

H.

Belokrajina, nje prebivalci in njih šege.

(Dalje.)

Tako je končal stari ded. Zarezal se je prav po peklenko, da sem se ga skoraj prestrašil, in me svaril pred pošastmi, posebno pred Vukodlakom.

Pokazal mi je pot v selo, kjer sem čul v krčmi mnogo reči, ki so me jako zanimala. Pri-povedoval je namreč neki možak o pošastih, izvržkih, coprniceh in prikaznih, katere hočem v naslednjem popisati in omeniti jim pripisane nadnaravne moči in lastnosti.

V Vukodlaka verujejo kakor v Boga in sv. Elijo. Vukodlak (navadno se imenuje Volkodlak) je pošast s pasjo podobo, pa mnogo večja kakor pes. Ušesa ima dolga, prišpičena, na nogah nosi ostre kremplje. Poraščen je z gosto, sivo dlako in ni tako hudoben kot Pasjedlan, ki je njegov najbližji sorodnik in se razlikuje le v tem, da ga pokriva dolga rumena dlaka, kakor lisico. Vukodlak ima srednje dolg in malone gol rep, v katerem prikriva vso svojo moč in sovražstvo do ljudi. Te živali se klatijo ponoči v gozdu, podnevi pa ždiijo v globokih jamah in pre-mišljujejo hudobije ljudi. Vukodlak tuli kakor volk in jo briše po hrastju kakor stekel pes. Človeka ne požre, ampak mu odgrizne kak del v znamenje svojega sovražstva do božjih bitij. Pasjedlan pa joče kakor osamljena vdova in se klati blizu sel. Močan je, da ga cela cesarska vojska ne užene, silen in jak pa, da včasih v jezi puli hrastje in jih luča na streljaj daleč. Če se izgubi kako živinče, ga Pasjedlan razme-sari ter mu iztrga srce iz telesa. Mesa ne požre, ampak popije le kri in raztrgano truplo pusti na mestu. Sam starec je pravil, da je našel že tako razmesarjeno živinče na gmajni in je poš-kropil z blagoslovljeno vodo, da se ne bi v bli-žino priklatil Vukodlak in požrl Pasjedlanove ostanke. Ako bi si drznil kdo odrezati tej pošasti rep, bi postal močan kakor Samson. Pasjedlan pa bi postal njegov suženj in bi mu bil pokoren. Vendar ima ukročena pošast grdo last-nost, da zalezuje gospodarja. In gorje mu, ki bi mu Pasjedlan zopet vzel rep. Staknil bi mu oči,

iztrgal srce in mu izsesal še živemu kri. Najbolje je, ako človek zakoplje rep na pokopališče pod križem in naredi nad njim velik krog, kajti tako zgubi pošast vso moč in ji drugič rep več ne zraste. In če se vstopi človek na božično noč od enajste do dvanajste ure v krog, in ne bi zbežal iz kroga, ko bi plesale krog njega pek-lenske pošasti, bi postal gospod vsega sveta, vsi peklenščaki bi mu bili pokorni in lahko bi se vzdignil zoper samega svetega očeta v Rimu.

Vukodlak tuli in laja, da često premoti loveca ali seljana. Po noči hodi v vas k ošabnim dekletom: kajti on se lahko spremeni v kras-nega mladeniča ali v katerokoli bitje. Prigodilo se je, da je prišel v vas k zaročeni deklici in jo premotil s svojim sladkim govorjenjem. In tadeklia mu je potem porodila dvojčke, belega in kosma-tega vukodlačka. Ko so ga spazili in lovili in podili po gozdu, se je spremenil v polha in zbežal v lukno pod zemljo. Čakali so ga dolgo in v mraku je prišla mravlja iz lukne. A niso jo zapazili in Vukodlak jim je ušel. Ko so se potem vračali domov po istem potu, je planil nenadoma med nje iz grmovja Vukodlak v svoji podobi in vse oklal. Kmetje so se le težko po-vrnili v selo vsi šantavi in krvavi. Po noči pa je zmanjkalo iz sela ono deklet in Vukodlak jo je odpeljal v svoj brlog. Tu je postala kmečka deklet njegova žena. Vukodlak se je klatil po celih sedmih dolinah in kradel v temnih nočeh zaljubljenim deklicam lišp in dragotine ter jih znašal svoji ženi. Nekoč pa so ga spazili, ko je na Krtniku ukral zlat prstan ošabni grofici in skoro bi ga bili pobili, da se ni spremenil v ze-lenega loveca in jim ušel. Ko je prišel domov, je iz jeze ubil ženo in požrl belega sina. Drugi dan so našli v selu pred vratmi očetove hiše ubito Vukodlakovo ljubico z iztrganim srcem.

V farni cerkvi so potem vsako nedeljo brali črno mašo za nesrečno zaročenko. In ko je bil nekoč Vukodlak v cerkvi pri maši ter čul mo-litev za svojo ženo, je zatulil grozno in zdirjal iz cerkve. Izgubil je lastnost in ni se mogel več spremeniti v človeka. Tako je zbežal v goro in tam poginil lakote in jeze jadne smrti. Njegove kosti so skoprnele v bregu, zaklade pa hrani sin, ki je še bolj ljut, kakor je bil oče. Tako je končal kosmati Vukodlak, njegova ljubica pa pravijo, da je takrat zadobila mir in njena duša je prišla v nebo.

(Dalje prih.)

Dr. R. Weiss

zobozdravnik z Dunaja

ordinira

v hotelu Koklič

v Novem mestu.

Plombira po pristni dunajski metodi.

Zobe vleče brez bolečin.

Cene plombaranja kakor zobnega zdravljenja sploh zelo solidne.

V tem ravno na novo izhajajočem listu naznanjam, da sem sredi pretečenega leta **otvoril svojo**

odvetniško pisarno v Kostanjevici

in sicer v po domače imenovani

„**Marokovi hiši**“

Zastopanje prevzemam v vsakoršnih civilnih in ka-zenskih pravnih stvareh in izdelavam različna pisma.

Dr. Franc Prevc
advokat.

Anton Hočevar

tovarnar usnja ~ Novo mesto

priporoča vsem p. n. trgovcem
z usnjem svoj lastni izdelek

domačih podplatov

ter vsake druge vrste usnja.